

HELVETİCA FONTUNUN DİĞER SANS-SERİF FONTLARLA İLİŞKİSİ

Gökçin Çubukcu^{1*} ve Göknur Sözüneri^{2*}

¹Öğr.Gör.Dr., İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu, Grafik Tasarımı Programı, TÜRKİYE,
gokcincubukcu@gmail.com

²Öğr.Gör., İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu, Grafik Tasarımı Programı, TÜRKİYE,
goknursozuner@gmail.com

*Sorumlu Yazarlar

Abstract

THE ASSOCIATION OF HELVETICA'S FONT CHARACTER WITH OTHER SANS-SERIF FONT CHARACTERS

Typography plays an important role in the field of graphic design. It should be paid attention in respect of poster or logo to be apparent, remarkable and simple in the phase of design. Because it must be appealed to everyone. Gutenberg brought in the concept of typography to the graphic design world, finding movable letters. The letters with serif was primarily designed in typography. Despite the letters with serif were apparent letter characters at the beginning, later on they were converted into the letters, hardly readable and straining eyes, due to the inclusion of ornaments.

William Caslon brought innovation to the letter design by designing the sans-serif letters in the 1800s. They look simpler as compared to the letters with serif. At first, the sans-serif letters were used as titles in texts, in posters. Later they were used in texts and accordingly in all areas with priority. Helvetica's fonts character was used in many areas after being designed by Eduard Hoffman and Max Miedinger in Switzerland in 1957 and have maintained its popularity at the present time, differing from sans-serif fonts characters anatomically. It looks like to Akzidenz Grotesk, Folio, Univers and Arial fonts characters anatomically.

In this study, Helvetica font character's use in respect of anatomical, text, and title was investigated by comparing with other Akzidenz Grotesk, Univers and Arial fonts characters with making use of theoretical and visual resources.

Keywords: Font, Helvetica, Type Structure

Özet

Grafik Tasarım alanında, tipografi önemli bir rol oynamaktadır. Bir afiş ya da logo tasarlarken; kolay anlaşılması, dikkat çekmesi ve sade olmasına dikkat edilmelidir. Çünkü herkese hitap etmesi gerekmektedir. Gutenberg, hareketli harfleri bularak grafik tasarım dünyasına tipografi kavramını kazandırmıştır. Tipografide ilk önce serifli harfler tasarlanmıştır. Serifli harfler, ilk başlarda anlaşılması kolay bir harf karakterleri olsa da ilerleyen zamanlarda harflerin içine süslemeler girerek okunması güç ve gözü yoran harflere dönüşmüştür.

1800'lü yıllarda William Caslon sans-serif harfleri tasarlayarak, harf tasarımına yenilik getirmiştir. Serifli harflere nazaran daha sade bir görünümüdür. İlk başlarda sans-serif harfler bir metinde başlık olarak, ya da afişlerde kullanılmıştır. Daha sonra metinlerde kullanılarak her alanda öncelikli olarak kullanılmıştır. Helvetica yazı karakteri ise 1957 yılında İsviçre'de Eduard Hoffman ve Max Miedinger tarafından tasarlanarak, birçok alanda kullanılmış ve diğer sans-serif yazı karakterlerinden anatomik olarak ayrılarak günümüzde de popülerliğini korumaktadır. Akzidenz Grotesk, Univers ve Arial yazı karakterleri ile anatomik yapı olarak birbirlerine benzemektedir. Bu araştırmada, Helvetica'nı yazı karakterinin anatomik, metin ve başlık kullanımında diğer Akzidenz Grotesk, Univers ve Arial yazı karakterleri ile karşılaştırarak teorik ve görsel kaynaklardan yararlanılarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yazı Karakteri, Helvetica, Harf Yapısı

1. HELVETİCA VE AKZİDENZ GROTESK

Akzidenz Grotesk 1896 yılında, Berlin'de Berthold dökümhanesi tarafından tasarlanmış bir fonttur. Helvetica'nın tasarlanmasında büyük bir rol oynamıştır.

Helvetica ile karşılaştığımız zaman aralarında büyük benzerlik bulunduğu görülür. Fakat anatomik olarak farklılıklar da göstermektedir.

Majiskül ve miniskül harfleri karşılaştığımız zaman Helvetica, Akzidenz Grotesk'e göre farklılıklar göstermektedir. Harf genişliği daha fazladır ve et kalınlığı daha fazladır. (Şekil 1.1)

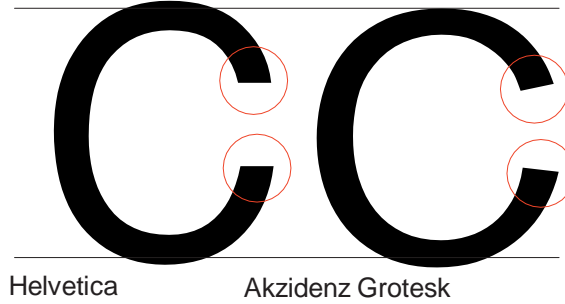
Şekil 1.1: Helvetica ve Akzidenz Grotesk Örnekleri

Miniskül Helvetica a ve Akzidenz Grotesk a birbirine benzemektedir. Fakat iç boşluklarında farklılıklar görülmektedir. Helvetica a'nın iç boşluğu üste doğru hafif bir dalgalanma oluştururken Akzidenz Grotesk a' da ise düz gelmektedir. Bu sayede Helvetica a'nın et kalınlığının birleşme noktasına doğru inceleme oluşmamaktadır. Böylelikle göz, et kalınlığını aynı kalınlıkta algılamaktadır. (Şekil1.2)

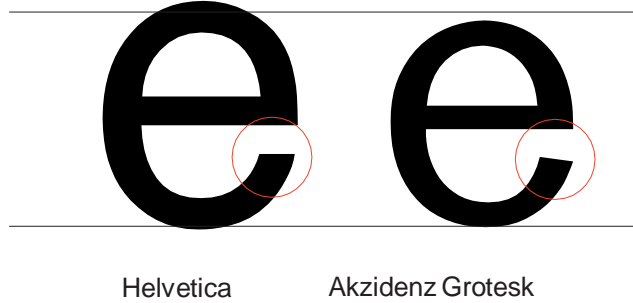
Şekil 1.2: Miniskül Helvetica a ve Akzidenz Grotesk

Miniskül ve Majiskül c' lerde ise Helvetica C daha oval, Akzidenz Grotesk C daha yuvarlak tasarlanmıştır. Helvetica C' nin çizgi uçları birbirine paralel, Akzidenz Grotesk C' nin çizgi uçları daha dışa dönük bir biçimde oluşturulmuştur. (Şekil 1.3)

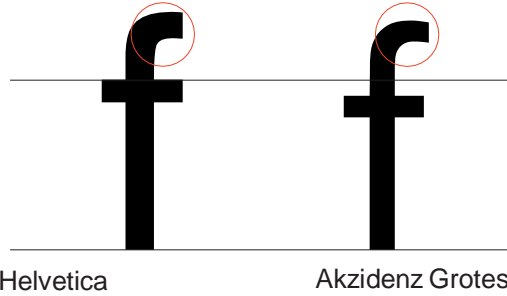
Şekil 1.3: Helvetica C ve Akzidenz Grotesk C

Miniskül e' de ise Helvetica e' nin çizgi ucu c harfinde olduğu gibi paralel, Akzidenz Grotesk e ise daha dışa dönük bir biçimde tasarlanmıştır. (Şekil 1.4)

Şekil 1.4: Helvetica e ve Akzidenz Grotesk e

Miniskül f' lerde Helvetica f' nin üst uzantısının et kalınlığında incelme oluşmamaktadır. Akzidenz Grotesk f' nin ise üst uzantısında bir incelme oluşmaktadır. Bu da gözü rahatsız etmektedir. (Şekil 1.5)

Şekil 1.5: Helvetica f ve Akzidenz Grotesk f

Majiskül Helvetica G' nin dikey çizgisinin et kalınlığında incelme olmaktadır. Akzidenz Grotesk G' de ise böyle bir ayrıntı yoktur. Bu da Akzidenz Grotesk G' nin dikey çizgisi ile oval kısmının birleşme noktasında lekeli bir görüntü oluşturmaktadır. (Şekil 1.6)

Şekil 1.6: Helvetica G ve Akzidenz Grotesk G

Majiskül J' de, Helvetica J' nin alt uzantısı Akzidenz Grostek J' nin alt uzantısına göre daha yukarı çıkmaktadır. (Şekil 1.7)

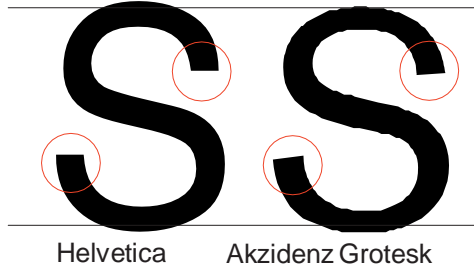
Şekil 1.7: Helvetica J ve Akzidenz Grostek J

Majiskül R'leri incelediğimiz zaman, Helvetica R'nin bacağındaki kaligrafik hareketin Akzidenz Grotesk R'nin bacağına olmadığı görülür ve düz gelmektedir. Helvetica R' nin bacağına çıkış yeri ve çıkış formu Akzidenz Grotesk R' ye göre daha yumuşak çıkmaktadır. Bu da Helvetica R'nin, Akzidenz Grotesk R' ye göre göze daha yumuşak gelmesine ve daha rahat algılanmasına neden olmaktadır. (Şekil 1.8)

Şekil 1.8: Helvetica R ve Akzidenz Grotesk R

-Majiskül ve miniskül S' de, Helvetica S' nin çizgi uçları paralel, Akzidenz Groteks S' nin çizgi uçları ise dışa dönük bir biçimde tasarlanmıştır. (Şekil 1.9)

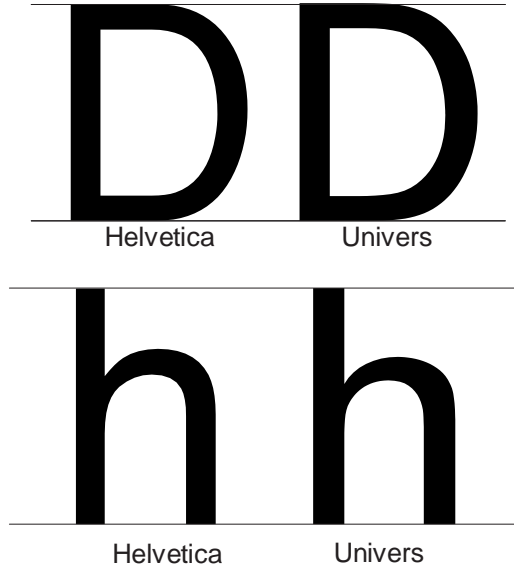
Şekil 1.9: Helvetica S ve Akzidenz Groteks S

2. HELVETİCA VE UNİVERS

Univers 1957 yılında Adrian Frutiger tarafından tasarlanmıştır. 1972 yılında ise Haas Foundrey dökümhanesi tarafından satın alınmıştır. 1985 ve 1989 yılları arasında D. Stempel AG ve Linotype tarafından koleksiyona katılmıştır.

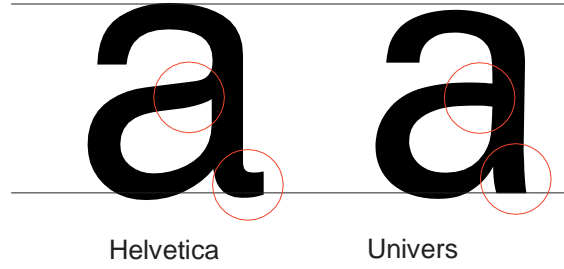
Helvetica ile aynı zaman içinde tasarlanan ve yayımlanan Univers, Helvetica' ya rakip gösterilmiştir.

Helvetica ile anatomik olarak birbirine benzemektedir. Farkları; Helvetica' nın x-yüksekliği Univers'e göre uzun, harf genişliği olarak daha dardır. Et kalınlıkları aynıdır. (Şekil 2.1)

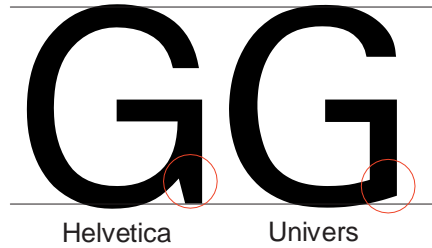
Şekil 2.1 Helvetica ve Univers Örnekleri

Univers miniskül a harfinin Helvetica a'dan farkı kaligrafik hareketin olmayışdır ve iç boşluk olarak Helvetica a'da olan hafif dalgalanma Univers miniskül a' da bulunmamaktadır. Bu da Univers a'nın birleşme noktasına doğru et kalınlığında incelme görülmektedir. (Şekil 2.2)

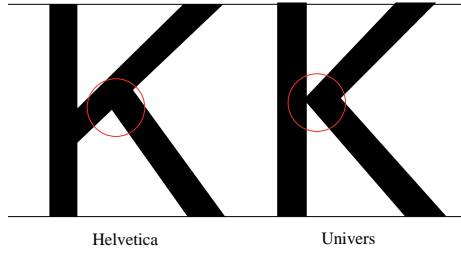
Şekil 2.2 Helvetica ve Univers a Harfi

Helvetica majiskül G'nin oval ve dikey çizgilerinin birleşme noktasında, dikey çizgi devam etmektedir. (Şekil 2.3)

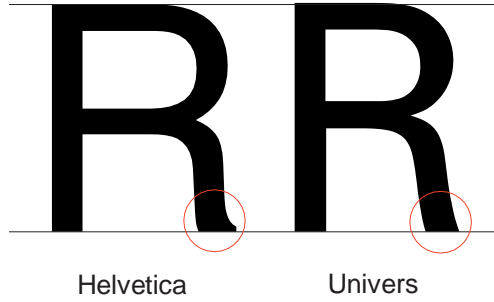
Şekil 2.3 Helvetica ve Univers G Harfi

Helvetica K'nin diyagonal çizgilerinin birleşme noktaları üst bacakta iken, Univers K'nin diyagonal çizgilerinin birleşme noktaları ise gövdededir. (Şekil 2.4)

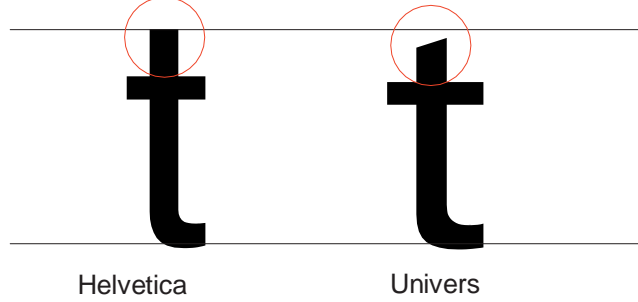
Şekil 2.4: Helvetica ve Univers K Harfi

Univers majiskül R ile Helvetica majiskül R anatomik olarak birbirine benzemektedir. Aradaki fark ise Helvetica R'nin ayağında kaligrafik hareket olmasıdır. (Şekil 2.5)

Şekil 2.5: Helvetica ve Univers R Harfi

Univers miniskül t ile Helvetica miniskül t' nin arasındaki fark ise Univers t' nin üst kısmının çizgi ucunun kesik olarak tasarlanmasıdır. (Şekil 2.6)

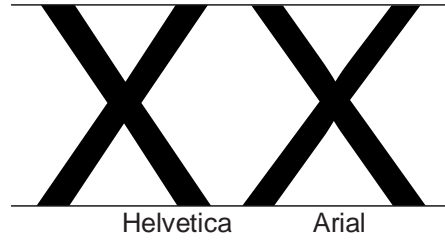

Şekil 2.6 Helvetica ve Univers t Harfi

3. HELVETİCA VE ARIAL

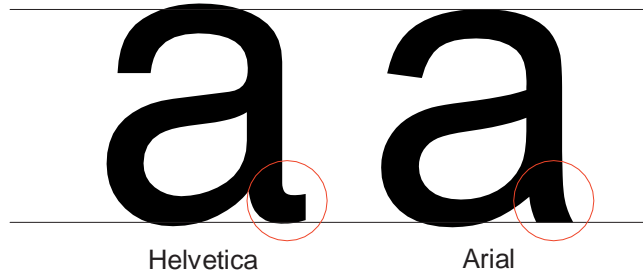
Arial, 1982 yılında Microsoft için tasarlanmıştır. Daha sonra Robin Nicholas ve Patricia Saunders liderliğinde 10 kişilik bir ekiple Monotype tarafından tamamlanmıştır. Helvetica'dan esinlenerek tasarlanmıştır ve anatomik olarak birbirine benzemektedir. Ancak bazı harflerde farklılıklar vardır. (Şekil 3.1)

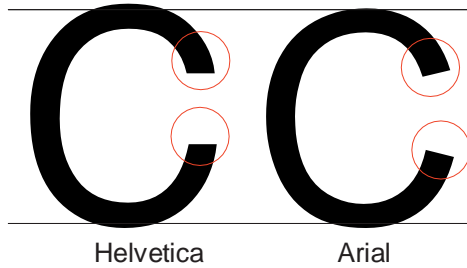
Şekil 3.1 Helvetica ve Arial Örnekleri

Miniskül Helvetica a ile Arial a'nın arasındaki fark, kaligrafik harekettir. Anatomik olarak birbirine benzemektedir. (Şekil 3.2)

Şekil 3.2 Helvetica ve Arial a Harfi

Majiskül ve miniskül Helvetica C ile Arial C'nin arasındaki tek fark çizgi uçlarıdır. Arial c'nin çizgi uçları Helvetica C'nin çizgi uçlarına göre daha dışa dönük tasarlanmıştır. Bu farklılık bütün harflerde görülmektedir. (Şekil 3.3)

Şekil 3.3 Helvetica ve Arial C Harfi

Majiskül Helvetica G ile Arial G'nin arasındaki fark, Arial G'nin oval kısmı ile dikey çizginin birleşme noktasından, dikey çizginin devam etmemesidir. (Şekil 3.4)

Şekil 3.4 Helvetica ve Arial G Harfi

4. SONUÇ

Grafik Tasarım alanında, tipografi önemli bir rol oynamaktadır. Bir afiş ya da logo tasarlarırken; kolay anlaşılması, dikkat çekmesi ve sade olmasına dikkat edilmelidir. Çünkü herkese hitap etmesi gerekmektedir. Gutenberg, hareketli harfleri bularak grafik tasarım dünyasına tipografi kavramını kazandırmıştır. Tipografide ilk önce serifli harfler tasarlanmıştır. Serifli harfler, ilk başlarda anlaşılması kolay bir harf karakteri olsa da ilerleyen zamanlarda harflerin içine süslemeler girerek okunması güç ve gözü yoran harflere dönüşmüştür.

1800'li yıllarda William Caslon sans-serif harfleri tasarlayarak harf tasarımına yenilik getirmiştir. Serifli harflere nazaran daha sade bir görünümdedir. İlk başlarda sans-serif harfler bir metinde başlık olarak ya da afişlerde kullanılmıştır. Daha sonra metinlerde kullanılarak her alanda öncelikli olarak kullanılmıştır.

Her font birbirinden farklıdır ve farklı mesajlar, duygular iletmektedir. Bir tasarımda birden fazla karakter kullanıldığı zaman kişi her karakterin mesajını farklı algılar ve tasarım amacından uzaklaşır.

Bir tasarımda font seçimi yapılırken, hitap eden kesime uygun fontlar seçilmesi gerekmektedir. Çünkü her yazı karakteri sert, yumuşak, gelenekçi, modern kişilikler barındırır. Bundan dolayı tasarımda uygun olan fontu seçmek önemlidir.

Helvetica ise, basit ve temiz tasarımı ile hiç bir duyguyu barındırmayan bir fonttur. Hangi tasarımda ya da hangi alanda kullanırsanız, göze yabancı gelmeyen, basit, kullanıldığı yere göre şekil alan, gözü yormayan tasarımı ile birçok fontun önüne geçerek, günümüzdeki tasarımlarda aktif bir şekilde kullanılmaya devam edilmektedir.

Helvetica Fontunun diğer fontlardan farkı ve sık kullanım nedenleri ise;

- Optik denge göz önünde tutularak tasarlandığı için anatomik olarak hata yoktur.
- Et kalınlığı göze ne ince ne de kalın gelmektedir.
- Harf-taban ilişkisi düzgündür. Bu da harfin dengede durmasına ve doğru bir şekilde algılanmasına sebep olur.
- Gözün hızlı ve kolay okumasına yardımcı yatay vurgular vardır. Bunun yanı sıra yatay hareketi yavaşlatan sık dikey vuruşlara sahiptir.
- Helvetica, bir metinde kullanıldığı zaman Arial, Univers'in satır espası kadar geniş, Aksidenz Grotesk, kadar dar değildir. Bundan dolayı daha çabuk algılanır ve metnin okunması daha kolay olur.
- Bir afiş tasarımında kullanıldığı zaman, tipografi olarak tasarlanan illüstrasyonun önüne geçmez ve tasarımla bütünleşir.
- Bilgilendirme panolarında genellikle Helvetica Fontu kullanılmaktadır. Nedeni ise çabuk algılanabilir özellikleridir.

Helvetica, Akzidens Grotesk'in modernleşmiş halidir. Akzidens Grotesk'de görülen bazı hatalar Helvetica'da giderilmiş ve daha temiz bir görüntü elde edilmiştir.

1957 yılında aynı anda tasarlanan Univers ile karşılaştırıldığı zaman Univers ile birçok ortak yönü olmasına rağmen Helvetica'nın daha dengeli, sade bir tasarıma sahip olduğu görülür.

Folio ve Arial Fontları ise Helvetica'yı örnek alarak tasarlanmış ve özellikle Arial, Helvetica'ya rakip gösterilmiştir. Fakat Arial 1982 yılında tasarlanmasına rağmen Helvetica kadar ilgi görmemiştir.

Helvetica'nın günümüzde hâlâ birçok tasarımlarda kullanılmasının nedeni, duygu çeşitliliği yaratmayan ve algısı kolay, şık ve sade tasarımı olmasıdır. Böylece birçok tasarımcı tercih etmekte ve Helvetica Fontu' nu kurtarıcı olarak görmektedir. Bu yüzden hala dinamik ve yaşayan bir fonttur.

KAYNAKLAR

- Ambrose, G. ve Harris P. (2013). *Tipografinin Temelleri* İstanbul: Literatür Yayınları.
- Arı, S. (2006). *İçeriğin Her Bir Harfin Oluşturduğu Bir Süreli Yayının Görsel Kimlik Tasarımı* Yüksek Lisans Tezi, Mersin: Mersin Üniversitesi.
- Armstrong H. (2012). *Grafik Tasarım Kuramı* İstanbul: Espas Yayınları.
- Aygan, Y. Z. (1998). *Türkiye’ de Cumhuriyetten Sonra Tipografinin İncelenmesi* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Becer, E. (2007). *Modern Sanat ve Yeni Tipografi* Ankara: Dost Evi.
- Becer, E. (1997). *İletişim ve Grafik Tasarım* Ankara: Dost Evi.
- Bektaş, D. (1992). *Çağdaş Grafik Tasarım Gelişimi* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Cheng, K. (2005). *Anatomie Der Buchstaben* Almanya: Basisswissen Für Schriftgestalter.
- Hoffmann, A. E. *Story of a Typeface Helvetica Forever* ABD: Lars Müller Publishers.
- Jean, G. (2002). *Yazı İnsanlığın Belleği* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Sarıkavak, N.K. (2004). *Çağdaş Tipografinin Temelleri* İstanbul: Seçkin Yayınevi.

TEZLER

- Çevik, S. (1982). *Çağdaş Yazı Sanayı Ve Eğitimi* Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi.
- Çevik, S. *Yazı Tasarım Ders Notları* İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi.
- Erden, M.Ç. (1994). *Tipografik Tasarım Ve Uygulamaların İrdelenmesi* Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Sözüneri, G. (2011), *Helvetica Font Ailesinin Estetik ve İşlevsel Değerleri* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Haliç Üniversitesi
- Usta, H. (2006). *Bir Yazı Karakteri Ailesi Tasarlanması* Yüksek Lisans Metni İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.
- Yeşilyurt, N.(1989). *Alfabe Tasarımı Ve Tipografiye Uygulama Yöntemleri* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Yeşilyurt, N. (1995). *Tipografinin Görsel Ve İşlevsel Olarak İncelenmesi* Sanatta Yeterlik Tezi, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi.

Süreli Yayınlar

- Hesse, H. (2012). *Tipografi: Etkili Tasarımlar İçin Doğru Yazı Tipi Nasıl Seçilir?* İstanbul: Grafik Tasarım Dergisi (70-71).
- Okur, Ç. (2007). *Univers* İstanbul: Grafik Tasarım Dergisi (54-55).
- Öztekin, M.K. (2007). *Gary Hustwit ve Helvetica* İstanbul: Grafik Tasarım Dergisi (34-38).
- Tönel, N. (2008). *Organik Tipografi* 12. Uluslararası İstanbul Grafik Tasarım Günleri İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.
- Tuğcan, G. (2007). *Karayollarında Bilgilendirme Tasarımı ‘Yazı Karakteri Hayat Kurtarır mı?’* İstanbul: Grafik Tasarım Dergisi (66-69).
- Janes, T: (2007). *Yazı Karakteri Üzerine Denemeler* İstanbul: Grafik Tasarım Dergisi